

Waldemar Mikulski

EWIDENCJA IMIENNA CZŁONKÓW POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ ZACHOWANA PO MINISTERSTWIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Przedmiotem analizy jest niedatowany dokument: Członkowie PPR w Resorcie Bezpieczeństwa Publicznego PKWN i MBP. Ewidencja imienna nr 1–942 z danymi personalnymi, przechowywany w jednostce archiwalnej o sygnaturze IPN BU 1572/3712. Składają się na nią dwa zeszyty formatu A5, umieszczone w tekturowej sznurowanej teczce, z naniesionym na niej ołówkiem tytułem: Członkowie PPR w Resorcie Bezpieczeństwa Publicznego PKWN i MBP [...] B.d. Nad nim znajduje się napis MBP PPR, sporządzony wielkimi literami i wykonany ciemnym środkiem kryjącym. Pod tytułem czarnym mazakiem została naniesiona aktualna sygnatura, poniżej ołówkiem przekreślono poprzednią sygnaturę: AIPN MBP 3712, którą naniesiono podobnym środkiem kryjącym. Pod spodem znajduje się skreślona liczba 2741, pod nią w nawiasie (naniesionym jasnym środkiem kryjącym) wpisano ołówkiem, a następnie przekreślono: 41/39.

Pierwszy zeszyt umieszczono w szarych okładkach i niebieskim długopisem zatytułowano: Ewidencja czł. PPR od 1–340; 340 wzięto w naniesiony ołówkiem nawias, obok, także ołówkiem, napisano 339. Powyżej tytułu znajduje się stempel o treści: 7, wykonany niebieskim tuszem, obok stemplem naniesiono: 000002. Zeszyt zawiera 23 karty, numerację wykonano ołówkiem, papier jest gładki, bez widocznych filigranów, całość przesnurowano. Treść zapisów znajduje się na kartach 1v–23.

Drugi zeszyt, z brązową okładką, zatytułowano: Ewidencja czł. PPR od 340–942 (naniesiono długopisem zapewne przez tę samą osobę). Powyżej tytułu umieszczono stempel o treści: 5, wykonany fioletowym tuszem, poniżej tytułu znajdują się stemple o treści: 000001 i 000009. Zeszyt obejmuje karty ponumerowane ołówkiem od 1 do 46. Papier w kratkę nie zawiera znaków wodnych i przesnurowania. Treść zapisów znajduje się na kartach 1v–46.

W obu zeszytach umieszczono tabelę zawierającą następujące rubryki:

- Liczba porządkowa,
- Nazwisko, imię i imię ojca (potem bez imienia ojca, czasem rubryka nie ma tytułu),
- Data urodzenia,

- Pochodzenie społeczne,
- Narodowość,
- Wykształcenie,
- Data wstąpienia do PPR,
- Przez jaki komitet został przyjęty do PPR,
- Przynależność do: KPP, KZMP, WKP(b), WLKSM (Wszechzwiązkowy Leninowski Komunistyczny Związek Młodzieży – z ros. W.M.),
- Jakie funkcje partyjne pełnił,
- Czy siedział w więzieniu i ile lat,
- Do jakich innych partii należał,
- Kary partyjne,
- Do jakiej komórki partyjnej należy,
- Uwagi.

Tabele wraz z opisami rubryk i numeracją naniesione są odręcznie, także rubryki wypełniono czytelnym pismem odręcznym. W obu zeszytach zastosowano numerację ciągłą.

Dokument został sporządzony prawdopodobnie przez jedną osobę, chociaż pozycje 395–405 i 470–476 naniesiono innym charakterem pisma.

Datowanie

Pierwszą kwestią wymagającą wyjaśnienia jest sprecyzowanie czasu powstania dokumentu. Z tytułu, który zapewne nadano podczas archiwizacji, można wnioskować, że spis członków PPR rozpoczęto jeszcze w okresie działania RBP PKWN. Zatem ewidencja zaczęłaby powstawać niedługo po 22 lipca 1944 r., datę końcową powstania dokumentu wyznacza likwidacja PPR, czyli grudzień 1948 r. Z całą pewnością szeregi członków PPR rosły nieprzerwanie w Resorcie, a następnie Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego, dlatego też data końcowa wydaje się bezsporna. Jednocześnie przyjęcie za początek powstawania spisu okresu tuż po powstaniu RBP PKWN jest mało precyzyjne. Warto pokusić się o dokładniejsze datowanie początków analizowanego dokumentu.

Z materiałów pozostałych po Komitecie Partyjnym PPR w MBP wynika, że „organizacja partyjna PPR MBP istnieje od 23 X 1944 r. [*sic!*]”¹. Jednak na dalsze przesunięcie datowania pozwala lektura samego spisu członków. Szczególnie pomocne są tu rubryki: Data wstąpienia do PPR, Przez jaki komitet został przyjęty do PPR, Do jakiej komórki partyjnej należy, oraz ostatnia, czyli Uwagi. Na szczególną uwagę zasługuje pierwsze 118 pozycji ewidencji², które są pisane jedną ręką, również środek kryjący jest ten sam. Wpisy te wyglądają, jakby zostały naniesione w tym samym czasie, następne, mimo że wykonane tożsamym charakterem pisma, wykazują już pewne odmienności, choćby barwa środka kryjącego³. Jednak o wiele ważniejszy jest sposób zapisu tych pozycji w przedostatniej rubryce, czyli Do jakiej komórki partyjnej należy (chodzi tutaj

¹ Składała się ona wówczas z 17 osób. Komitet Partyjny tworzyło 5 osób: Mikołaj Orechwa, sekretarz Roman Romkowski, Leon Ajzen, Michał Taboryski, Teodor Duda. Zob. AIPN, 1572/3715, Zebra nie ogólne organizacji partyjnej PPR w MBP 5 X 1945 r. Protokół i uchwała, k. 1.

² AIPN, 1572/3712, k. 1v–9.

³ Pozycje 123–125 wykonane zostały za pomocą jasnoniebieskiego atramentu. Zob. *ibidem*, k. 9v–10.

o komórkę partyjną w jednostce organizacyjnej MBP). Pierwsze 118 wpisów składa się z dłuższych i krótszych sekwencji zawierających funkcjonariuszy danej jednostki, do pozycji 118 nazwa nowej jednostki jest podkreślana na czerwono.

Spis na pozycji nr 1 otwiera Stanisław Radkiewicz⁴, co ciekawe w przedostatniej rubryce znajduje się wpis czerwonym atramentem „sekretariat”, a tuż pod nim zanotowano „II Depart.”⁵. Najpewniej oznacza to, że w ciągu pozycji od 1 do 15 zamieszczono funkcjonariuszy obu tych komórek⁶, aczkolwiek nieopublikowanie w Biuletynie Informacji Publicznej IPN przebiegu służby jeszcze wielu funkcjonariuszy MBP nie pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie tej kwestii. Uprawdopodobniają to przypuszczenie zapisy w pozycjach 4 i 5, są to kolejno: Bonifacy Obiedziński i Anna Madalińska⁷. Nie mniej ciekawym przypadkiem jest osoba Ireny Jachimowicz z nieodległej pozycji nr 9⁸. W tym przypadku warto przytoczyć także treść zapisów innych rubryk. Data wstąpienia do PPR to 1945 r., jako przyjmujący wpisano Komitet MBP, w ostatniej rubryce, czyli w Uwagach, zanotowano: „Przeniesiona do Szczecina”⁹. Opublikowanie w BIP IPN przebiegu służby tej funkcjonariuszki pozwala na uściślenie datowania. W MBP została zatrudniona 7 lutego 1945 r. jako ekspedytor, następnie kontroler i kierownik Ekspedycji Poczty Specjalnej. Stanowisko to obejmowała do 10 września tr., po czym skierowano ją na przeszkolenie do Centrum Szkolenia MBP w Łodzi. Następnie od 21 grudnia 1945 r. do marca 1946 r. pełniła służbę w WUBP w Koszalinie, od 15 marca 1946 r. do 31 sierpnia 1948 r. była w WUBP w Szczecinie¹⁰. Zapewne I. Jachimowicz w spisie umieszczono po 7 lutym 1945 r., a przed marcem 1946 r.

W dalszej części spisu rozpatrywane są pozycje 1–118. Pojawiają się również inne elementy umożliwiające dokładniejsze określenie daty dokumentu. W rubryce Data wstąpienia pierwsze dokładne daty członkostwa w partii zaczynają się dopiero od pozycji nr 23 i do pozycji 32 włącznie są to funkcjonariusze Departamentu Więzień i Obozów MBP¹¹. W tym właśnie ciągu pojawia się data wstąpienia do partii dnia 19 czerwca 1945 r.¹² Ciekawe, że w dalszej części aż do pozycji 118 nie pojawia się data późniejsza. Zatem początków analizowanego dokumentu należy upatrywać najwcześniej po 19 czerwca 1945 r. W rozpatrywanej sekwencji 118 pozycji znajdują się nazwiska funkcjonariuszy związanych z RBP PKWN, najlepszym przykładem są członkowie Komitetu Partyjnego RBP: Mikołaj Orechwa, Leon Ajzen, Michał Taboryski, Teodor Duda

⁴ Kierownik Resortu BP PKWN od 22 VII do 31 XII 1944 r., następnie minister bezpieczeństwa publicznego od 1 I 1945 r. do 9 XII 1954 r. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 14 III 2014 r.).

⁵ AIPN, 1572/3712, k. 1v–2.

⁶ Od pozycji 16 do 22 w przedostatniej rubryce wpisano: „Dep. II”. Zob. *ibidem*, k. 2v–3.

⁷ *Ibidem*, k. 1v–2. Bonifacy Obiedziński w MBP od 27 III 1945 r., starszy archiwista Wydziału I Departamentu II MBP, od 16 I 1946 r. w dyspozycji kierownika WUBP w Koszalinie, a od 30 VII tr. w WUBP w Szczecinie. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 14 III 2014 r.). Anna Madalińska w RBP od 22 IX 1944 r., kierownik kancelarii, następnie od 28 XII 1944 r. do 21 II 1947 r. p.o. kierownik sekretariatu RBP, potem MBP. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 14 III 2014 r.).

⁸ AIPN, 1572/3712, k. 1v–2.

⁹ *Loc. cit.* Wpis dokonany innym środkiem kryjącym.

¹⁰ Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 14 III 2014 r.).

¹¹ AIPN, 1572/3712, k. 2v–4. Dalej daty dzienne i miesięczne pojawiają się bardzo często, aczkolwiek niekiedy są też tylko daty roczne.

¹² *Ibidem*, k. 3v–4, poz. 32. Ryszard Stachowicz w tym dniu został przyjęty przez KM PPR w Pruszkowie, nieopublikowany w BIP IPN.

i sekretarz Roman Romkowski¹³. Cała piątka znalazła się w ewidencji: Duda – poz. 24, Ajzen – 48, Orechwa – 72, Taboryski – 96, jedynie Romkowski z pozycją 149 znalazł się poza analizowaną sekwencją. Różne są także komitety przyjmujące powyższą piątkę, mianowicie Duda wstąpił do PPR w RBP¹⁴, Ajzen w Komitecie Moskiewskim¹⁵, data i miejsce przyjęcia Orechwy nie zostały podane¹⁶, Taboryskiego do PPR także przyjął Komitet RBP¹⁷, czasu i miejsca wstąpienia do partii Romkowskiego źródło nie podaje¹⁸.

Podsumowując, wypada stwierdzić, że tworzenie spisu rozpoczęto najwcześniej w połowie 1945 r. (po 19 czerwca).

PPR istniała do grudnia 1948 r. i w tym mniej więcej okresie dokument powinien się kończyć. Lektura dalszej części obydwu zeszytów, szczególnie rubryki podającej datę wstąpienia do PPR, nie pozwala jednak na takie stwierdzenie. Pierwszy zeszyt ewidencji, zakończony pozycją 339, jako najpóźniejszą datę wstąpienia podaje 6 września 1945 r.¹⁹, w dalszej części, czyli od pozycji 340 do 942, najpóźniejszą datą jest listopad 1946 r.²⁰

Wobec tego można przyjąć, że dokument zamyka się datami czerwiec albo połowa 1945 r. – listopad 1946 r., powstaje pytanie o dalszą część spisu, a zatem o jego kompletność.

Kompletność i liczebność

Wyjaśnienie tych dwóch kwestii wydaje się równie istotne jak datowanie. Kompletność ewidencji ma ogromne znaczenie w badaniach nad centralą resortu, pojawiają się tam przecież prócz nazwisk ministra, wiceministrów i dyrektorów departamentów również nazwiska szeregowych pracowników Resortu i Ministerstwa BP²¹ czy

¹³ Zob. przypis nr 1.

¹⁴ Miało to miejsce 30 XI 1944 r. Zob. AIPN, 1572/3712, k. 2v. Teodor Duda w RBP od 28 X 1944 r., najpierw oficer ds. zleceń specjalnych, od 1 XI tr. kierownik Wydziału Więzień i Obozów, następnie dyrektor Departamentu Więzień i Obozów MBP, od 15 X 1945 r. do 30 I 1946 r. zastępca kierownika Departamentu III MBP. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 18 III 2014 r.).

¹⁵ Wstąpił w maju 1944 r. Zob. AIPN, 1572/3712, k. 4v, nieopublikowany w BIP IPN.

¹⁶ *Ibidem*, k. 5v. Mikołaj Orechwa w RBP od 1 VIII 1944 r., kierownik Wydziału Personalnego, następnie dyrektor Biura Personalnego i departamentów: Kadr MBP oraz Kadr i Szkolenia KdsBP do 10 I 1956 r. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 18 III 2014 r.).

¹⁷ Miało to miejsce w 1944 r. Zob. AIPN, 1572/3712, k. 7v. Michał Taboryski w RBP od 2 X 1944 r., od 15 I 1946 r. zastępca kierownika i kierownik Wydziału Cenzury i Wydziału Cenzury Wojennej MBP, następnie dyrektor Biura „B” MBP. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 18 III 2014 r.).

¹⁸ AIPN, 1572/3712, k. 10v. Roman Romkowski w RBP od 1 VIII 1944 r., następnie w MBP do 28 XI 1954 r., kierownik Departamentu Kontrwywiadu RBP, Departamentu I MBP, wiceminister od 10 I 1949 r. do 28 XI 1954 r. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 18 III 2014 r.).

¹⁹ AIPN, 1572/3712, k. 22v–23, pod poz. 325 zapisano Józefa Borowskiego z Departamentu Więzień i Obozów MBP, nieopublikowany w BIP IPN.

²⁰ *Ibidem*, k. 30v–31, poz. 726, wpisany pod tym numerem Edward Kwoka z Departamentu Ochrony Rządu nie został opublikowany w BIP IPN. Warto w tym miejscu nadmienić, że zdarzają się także wpisy bez daty wstąpienia do PPR, przykładem jest choćby ciąg pozycji 421–432, w którym tylko w poz. 430 – odnotowano tutaj Teofilę Reich z Głównego Urzędu Cenzury (nieopublikowana w BIP IPN) – podano datę wstąpienia 20 IX 1945 r. Zob. *ibidem* k. 8v–9.

²¹ Przykładem są wpisy z poz. 712 (Szewa Nisenbaum z przedszkola MBP) oraz ciąg poz. 520–526 (pracownicy radiowęzła). Zob. *ibidem*, k. 16v–17, 29v–30. Żadna z tych osób nie została opublikowana w BIP IPN.

członków partii. Zgodnie z tytułem dokument powinien zawierać 942 pozycje, a zatem tytuł członków PPR (kwestia rzeczywistej liczebności spisu będzie omówiona dalej). Łatwo przekonać się o kompletności spisu, zestawiając go z informacjami na temat liczebności organizacji partyjnej MBP. Protokół zebrania organizacji partyjnej z października 1945 r. mówi o 394 członkach PPR²². Wybrano wtedy również Komitet Partyjny PPR MBP, liczący 15 członków i 5 zastępców²³. Z tych 20 osób w spisie brakuje jedynie zastępcy członka komitetu Leona Gangel²⁴. Analizowana lista odzwierciedla, jak się wydaje, stan osobowy organizacji w tym czasie. Następne informacje dotyczące liczebności organizacji partyjnej MBP pochodzą z 1947 r. W dniach 26 i 27 kwietnia tr. odbyła się konferencja organizacji partyjnej PPR przy MBP. W tym okresie tamtejsza organizacja liczyła 1608 członków²⁵. Dokonano wówczas również wyboru nowego komitetu, który tym razem liczył 19 członków²⁶, z czego w spisie nie znalazło się 9 osób²⁷. To zdaje się potwierdzać ustalony podczas datowania stan ewidencji członków na koniec (listopad) 1946 r. W końcu 1948 r., ostatniego w działalności PPR, ministerialna organizacja liczyła 3112 członków i 159 kandydatów²⁸. Dowody na niekompletność analizowanego dokumentu znaleźć można w samym spisie członków. Już pozycja nr 217 w rubryce Uwagi ma wpis: „patrz 1275”²⁹, następna adnotacja odsyłająca do numeru spoza spisu znalazła się w Uwagach przy pozycji nr 450. Notatka ta jest ciekawa z jeszcze jednego powodu, informuje bowiem o dwukrotnym wpisaniu tej samej osoby³⁰. Takich dubletów w obu zeszytach ewidencji jest 18³¹.

W tym miejscu pada pytanie o faktyczną liczbę członków ujętych w spisie. Zgodnie z informacją podaną w tytule j.a. w dokumencie powinny być umieszczone 942 osoby. Jednakże z powodu błędu w numeracji faktycznie jest ich o 29 mniej³², czyli 913. Liczbę

²² AIPN, 1572/3715, Zebranie ogólne organizacji partyjnej PPR w MBP 5 X 1945 r. Protokół i uchwała, k. 1.

²³ Byli to m.in.: Radkiewicz, Romkowski, Taboryski. Zob. *ibidem*, k. 4.

²⁴ Leon Gangel w MBP od 5 V 1945 r., od 5 V do 22 IX 1945 r. ordynator Szpitala MBP, następnie zastępca szefa, szef i dyrektor Szefostwa Służby Zdrowia i Departamentu Służby Zdrowia MBP do 10 II 1954 r. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 21 III 2014 r.).

²⁵ AIPN, 1572/3716, Komitet PPR przy MBP – działalność egzekutywy, sprawozdania, k. 5. Co ciekawe, nie ma tam informacji o stanie liczebnym kandydatów.

²⁶ AIPN, 1572/3714, Konferencja organizacji partyjnej PPR w MBP w 1947 r., k. 15.

²⁷ Spośród funkcjonariuszy nieujętych w spisie warto wymienić choćby Michała Drzewieckiego, w MBP od 21 VIII 1946 r., m.in. zastępca naczelnika Wydziału I Departamentu V MBP, dyrektor Biura „B” MSW od 28 XI 1956 r. do 20 I 1964 r., <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 21 III 2014 r.). Wart wzmianki jest także Władysław Dominik, w RBP od 8 VIII 1944 r., m.in. tymczasowy kierownik Sekcji 7 RBP w Lublinie, w listopadzie 1944 r. wszedł w skład Warszawskiej Grupy Operacyjnej RBP, w MBP od 15 I 1946 r., kierownik Wydziału VII Departamentu III, zastępca dyrektora Departamentu Ochrony Rządu MBP (1949–1955). Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 21 III 2014 r.).

²⁸ AIPN, 1572/3844, Sprawozdanie z przeprowadzonej przez Komisję Rewizyjną Komitetu Dzielnicowego PZPR Warszawa-Śródmieście kontroli legitymacji byłych członków i kandydatów PPR i PPS z 14 XII 1949 r., k. 1–1v.

²⁹ AIPN, 1572/3712, k. 15v–16, osoba nieopublikowana w BIP IPN.

³⁰ Ostatnia rubryka odsyła do poz. 1102. Zob. AIPN, 1572/3712, k. 10v–11.

³¹ Obliczenia własne autora na podstawie AIPN, 1572/3712.

³² Pomyłka powstała wskutek odczytania przeprowionej liczby 640 jako 670, stąd w spisie pominięto numery 641–670. Zob. *ibidem*, k. 25v–26v.

tę należy pomniejszyć jeszcze o 18 dubletów, co daje 895 osób. Uwzględniając dane z końca 1948 r., mówiące o 3112 członkach PPR w MBP, dokument zawiera około 29 proc. stanu członków organizacji.

Uwagi i adnotacje

Analizie warto również poddać zapiski zarówno z ostatniej rubryki, jak i naniesione kolorowym ołówkiem w innych miejscach. Adnotacje poczynione w rubryce Uwagi są najczęściej krótkie i informują o przeniesieniu w teren, zwolnieniu z organów bezpieczeństwa, zmianie jednostki³³ czy skierowaniu do pracy w innym resorcie³⁴. Niektóre informują także o zdublowaniu zapisu.

Poza tymi najczęściej spotykanymi adnotacjami można odnaleźć i inne, m.in.: „Teczka personalna w Wydz[iale] Pers[onalnym] KC PPR”³⁵ czy „X 44 do wyzw[olenia] członka Grupy Specjaln[ej] tow. Olgi (AL)”³⁶. Osobną interesującą grupę stanowią zapiski związane z zaginięciami i zgonami. W analizowanej j.a. jest ich sześć. W trzech przypadkach pojawiają się daty śmierci, tylko jedna jest pełna³⁷. Ciekawy, bo jednostkowy, jest wpis w ostatniej rubryce pozycji nr 480: „Zaginął podczas urlopu”³⁸.

O wiele bardziej zajmujące są jednak adnotacje naniesione w innych niż uwagi miejscach spisu; są one albo podkreślone, albo wykonane jaskraworóżowym ołówkiem. W całym spisie takich adnotacji jest 12, przy wszystkich podano daty. Te krótkie notki informują o przesłaniu akt partyjnych wpisanego towarzysza do innych instancji partyjnych. Najczęściej, bo sześć razy, przekazano teczkę do KC PZPR, najwcześniej przesłano akta Marcelego Reicha (29 października 1949 r.), najpóźniej Stanisława Małka – 19 grudnia tr.³⁹ Akta kolejnych dwóch osób przesłano do Komitetu Warszawskiego w listopadzie i grudniu 1949 r.⁴⁰, w tej grupie ciekawszy jest wpis z 20 listopada, gdzie pojawia się stwierdzenie: „Wykluczony”. Bardzo prawdopodobne, że akta partyjne tych i sześciu poprzednich osób wysłano do nadrzędnych instancji w związku z toczącymi się postępowaniami dyscyplinarnymi, z których o jednym wiadomo z pewnością, że zakończyło się wykluczeniem z partii.

³³ W uwagach do poz. 36 widnieje zapis „MO”. Zob. *ibidem*, k. 4.

³⁴ Ciekawe są zapisy w rodzaju: „Wyjechała do Francji” (poz. 2) albo „Zwolniona do MSZ” (poz. 99). Zob. *ibidem*, k. 2, 8.

³⁵ *Ibidem*, k. 3, poz. 26. Wpisany pod nią Teodor Dytiuk nie został opublikowany w BIP IPN.

³⁶ *Ibidem*, k. 11, poz. 449, osoba nieopublikowana w BIP IPN.

³⁷ *Ibidem*, k. 18–19, 28, 39, 44, poz. 535 – „zginął śmiercią walecznych dn. [] lutego 1946 r.”, poz. 549 – „zginął w lipcu [19]46 r.”, poz. 690 – „zmarła 9 XI 1949 r.”, poz. 844 – „popelniał samobójstwo”, poz. 907 – „zmarł”, nieopublikowani w BIP IPN.

³⁸ *Ibidem*, k. 13, osoba nieopublikowana w BIP IPN.

³⁹ *Ibidem*, k. 16, 18. Marceł Reich – poz. 224, Stanisław Małek – poz. 534. Marceł Reich w RBP od 10 XI 1944 r., cenzor, następnie od 25 I 1945 r. cenzor-tłumacz w MBP, od kwietnia 1946 r. do 31 I 1950 r. w Wydziale II Samodzielnym, następnie w Departamencie VII MBP (wywiad), w tym czasie zastępca i p.o. konsul RP w Londynie. Zob. <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> (dostęp 27 III 2014 r.). Stanisław Małek w BIP IPN nie został opublikowany. Kolejne cztery osoby z tej grupy również nie zostały jeszcze opublikowane w BIP IPN, są to poz. 430, Teofila Reich – akta przesłano 21 XI 1949 r., poz. 536, Ludwik Karbowski – akta przesłano 21 XI tr., poz. 561, Zdzisław Szparkowski – akta przesłano 21 XI tr., poz. 638, Władysław Pabich-Olszewski – akta przesłano 12 XI tr. Zob. *ibidem*, k. 9, 18, 19v–20, 26.

Występują także dwa przypadki przesłania materiałów partyjnych do KM PZPR w Łodzi w 1950 r.⁴¹ W obu przypadkach stwierdzono, że funkcjonariusz: „Nie pracuje” – zapewne w organach bezpieczeństwa.

W jednym przypadku akta odesłano do Komitetu Miejskiego w Krakowie⁴².

Ostatni analizowany przypadek jest odmienny, akta mianowicie przesłano do Głównego Zarządu Informacji⁴³, zapewne dla tamtejszej organizacji partyjnej w ślad za przechodzącym funkcjonariuszem.

Z lektury tych adnotacji można wywnioskować, że po zakończeniu działalności Polskiej Partii Robotniczej ze spisu korzystano jeszcze co najmniej przez półtora roku. Dodatkowo częste korzystanie ze spisu członków potwierdzają charakterystyczne zabrudzenia widoczne w dolnych rogach kart obu zeszytów, powstałe w wyniku ich przeglądania.

Podsumowanie

Jednostka archiwalna o sygnaturze AIPN, 1572/3712 zawiera część czystopisowej ewidencji członków PPR powstałej między połową 1945 r. a końcem 1946 r., co odpowiada około jednej trzeciej (29 proc.) ich stanu osobowego. Tak daleka niekompletność spisu wyklucza jego przydatność jako materiału w badaniach nad MBP i organizacjami masowymi na jego terenie. Jednakże nic nie stoi na przeszkodzie, aby wykorzystywać to źródło pomocniczo przy badaniach nad konkretnymi osobami zatrudnionymi w RBP/MBP, dodatkowo pomocny może być Katalog pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa publikowany przez Biuro Lustracyjne IPN.

⁴⁰ *Ibidem*, k. 44, poz. 907, Bolesław Mucha – akta przesłano 10 XII, poz. 909, Gustaw Krzyspień – z datą 20 XI, nieopublikowani w BIP IPN.

⁴¹ *Ibidem*, k. 33, 46, poz. 751, Jan Stachowiak – akta przesłano 14 VI, poz. 938, Leon Antczak – akta przesłano 14 III, nieopublikowani w BIP IPN.

⁴² *Ibidem*, k. 17, poz. 524, Halina Ogrodzka – akta przesłano 12 VI 1950 r., z adnotacją w Uwagach: „Zwolniona 24 IV [19]50”, nieopublikowana w BIP IPN.

⁴³ *Ibidem*, k. 26, poz. 640, Jerzy Antoniak – akta przesłano 7 X 1949 r., nieopublikowany w BIP IPN.

